

**Toespraak van de heer Marc Verwilghen
Federaal Minister van Economie, Energie, Buitenlandse Handel en
Wetenschapsbeleid, uitgesproken door de heer Lamot.**

**Presentatie van het 'Belgian *global change* research 1990 – 2002 : Assessment
and integration report' en de bijbehorende synthese**

Brussel, Paleis der Academiën, 28 juni 2005

Mijnheer de Voorzitter,
Mijnheer de Vast Secretaris van de Koninklijke Vlaamse Academie,
Dames en heren,

Global change, in het bijzonder klimaat- en milieuveranderingen worden beschouwd als een van de belangrijkste uitdagingen voor de komende decennia. Klimaat- en milieuveranderingen hebben een invloed op zowel de huidige als de toekomstige generaties. De huidige emissies van broeikasgassen bijvoorbeeld kunnen honderden, ja zelfs duizenden jaren in de atmosfeer blijven en resulteren in cumulatieve effecten. Bijgevolg hebben verzachtende maatregelen vaak een vertraagde reactie, met alle gevolgen vandien.

De omvang, snelheid en de soms onomkeerbaarheid van de veranderingen hebben een negatieve invloed op het draagvlak van het Systeem Aarde, en bijgevolg ook op de 'producten en diensten' die het aanbiedt, zoals voedsel, water, lucht, brandstof, de regeling van het klimaat, enzovoort.

Global change heeft een belangrijke maatschappelijk-economische impact en vereist daarom aanpassingen in de productie-, consumptie- en organisatiepatronen. Voorbeelden daarvan zijn onder andere het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, het transportbeheer, de controle op industriële emissies, de lucht-, water- en voedselkwaliteit, het beheer van de visbestanden, het behoud van de biodiversiteit en de bescherming van de ecosystemen.

De bewustwording van de milieuproblemen met een mondiale omvang door de burger en de beleids mensen heeft geleid tot het afsluiten van internationale en Europese overeenkomsten en richtlijnen. Overeenkomsten zoals het Protocol van Kyoto en internationale conferenties zoals de World Summit on Sustainable Development (WSSD) in Johannesburg in 2002 en de huidige Europese strategie inzake duurzame ontwikkeling verplichten tot een herziening van de economie op wereldvlak en een integratie van het concept duurzame ontwikkeling in ons energie-, milieu- en mobiliteitsbeleid.

Het wordt tenslotte almaar duidelijker dat het milieu voor Europa een concurrentievoordeel kan opleveren. Degelijk doordachte milieubeleidskeuzen werken innovatie in de hand, versterken het concurrentievermogen via een efficiënter gebruik van de natuurlijke rijkdommen en brengen nieuwe markten en investeringsmogelijkheden tot stand. In die zin kunnen zij bijdragen aan het bereiken van de fundamentele doelstellingen van de strategie van Lissabon in gang gezet in 2000, aangevuld in Göteborg in 2001 en herzien in Luxemburg in 2005, die onder meer ook tot doel heeft om tot een dynamische kenniseconomie te komen en een industriële capaciteit te ontwikkelen.

Om de uitdaging van Kyoto aan te nemen, is onder meer een technologische doorbraak noodzakelijk. De rol van de overheid bestaat erin een klimaat te creëren dat gunstig is voor deze innovatiedoorbraak in bijvoorbeeld de strijd tegen klimaatveranderingen. Omdat dit beleid economische ontwikkelingen oplevert, brengt het een veelbelovende synergie (win-win) teweeg tussen de drie pijlers van duurzame ontwikkeling: bescherming van het leefmilieu, economische ontwikkeling en sociale vooruitgang.

De beperkte draagkracht van het Systeem Aarde en zijn zelfherstel kunnen leiden tot bruuske en onomkeerbare veranderingen Dit betekent dat een beleid gebaseerd op 'trial and error' niet meer tot de opties behoort. Er moet worden geanticipeerd op toekomstige problemen.

De ontwikkeling van een nationaal en internationaal beleid in dit domein vereist een diepgaand wetenschappelijk inzicht in de werking van het Systeem Aarde. De marginale kosten voor het voeren van een almaar verfijnder beleid nemen steeds toe waardoor de weerstand van de burger en de diverse belanghebbenden zoals de industrie groter en groter wordt. Om de beleidsmensen in staat te stellen efficiënte opties te ontwikkelen om veranderingen te controleren en te voorkomen en om voorspellingen te maken, moeten hun een goede wetenschappelijke basis en beleidsondersteunende instrumenten ter beschikking worden gesteld.

Bijgevolg is *global change* onderzoek cruciaal om beleidsopties en -doelstellingen te identificeren. Onderzoek inzake *global change* draagt bij tot het begrijpen van de veranderingen - of ze nu natuurlijk of antropogeen zijn, het inschatten van de gevolgen ervan voor het algemene welzijn en een duurzame economische ontwikkeling, en tevens om een wetenschappelijke basis te leggen voor acties die nodig zijn voor het behoud en het duurzame gebruik van het Systeem Aarde en zijn componenten: de geosfeer, de hydrosfeer, de atmosfeer en de biosfeer.

De nood aan een geïntegreerde benadering van de gezamenlijke effecten van diverse pollutanten en van de integratie van zowel biofysische als socio-

economische factoren stelt alsmear hogere verwachtingen ten aanzien van de wetenschappers, de wetenschappelijke informatie, de ontwikkeling van instrumenten zoals modellen alsook van performante computers. Want, hoe kunnen we bijvoorbeeld Cfk's vervangen zonder dat de substituenten bijdragen tot een versterking van het broeikaseffect? En hoe kunnen we koolstofopslag in vegetatie bevorderen zonder verder verlies aan biodiversiteit? We staan dus nog voor grote wetenschappelijke uitdagingen.

Deze complexe problemen zijn grensoverschrijdend en vereisen een internationale samenwerking. Belgische onderzoekers moeten dus deelnemen aan internationale onderzoeksprogramma's en integratie- en assessmenttoefeningen. Deze benadering biedt twee voordelen: ze geeft enerzijds een meerwaarde aan het individueel onderzoek en maakt het anderzijds mogelijk om van onderzoeksresultaten relevante beleidsondersteunende informatie te maken.

Federaal Wetenschapsbeleid ontwikkelt en implementeert onderzoeksprogramma's en -acties die het federale en internationale beleid kunnen ondersteunen. De thema's van deze programma's zijn in de eerste plaats gebaseerd op de beleidsprioriteiten van België (bijvoorbeeld inzake klimaatverandering, energie, biodiversiteit, de bescherming van het Antarctisch continent, ...), de internationale onderzoeksagenda en de aanbevelingen van onder meer het Intergovernmental Panel on Climate Change (het IPCC). Deze programma's houden ook rekening met de verdere ontwikkeling van internationale overeenkomsten, Europese richtlijnen en de Europese beleidsstrategieën.

De onderzoeksprogramma's en -acties financieren multidisciplinaire netwerken, clusters van multidisciplinaire netwerken, de ondersteuning van internationale projecten en de actieve deelname aan de werkzaamheden van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC).

Op dit ogenblik kan zowel nationaal, Europees als internationaal alleen een geïntegreerd beleid - waarbij wetenschappers, industriëlen, politici en burgers zijn betrokken - het voortbestaan van onze planeet veilig stellen om zo dit uitzonderlijke patrimonium aan de toekomstige generaties door te geven.

Het is meestal in een context van hoogdringendheid, onzekerheid en soms controversen dat beleidsmaatregelen moeten worden genomen. Het is daarom van belang dat de interactie tussen wetenschap en beleid een continu en iteratief proces is.

Er is een behoefte om de interactie tussen het onderzoek en het beleid te versterken, om de dialoog tussen onderzoek, beleid, publiek en stakeholders

doeltreffender te maken. Daartoe moeten de nodige communicatiemechanismen en expertise verder uitgebouwd worden.

De recente goedkeuring tijdens de Ministerraad van 4 maart 2005 van het onderzoeksprogramma 'Wetenschap voor een duurzame ontwikkeling' (2005-2009) onderstreept het belang dat ik hecht aan dit soort onderzoek.

Als Minister, niet alleen bevoegd voor Wetenschapsbeleid maar ook voor Energie, Economie en Buitenlandse handel, zie ik er daarom op toe dat een nauwe interactie als een rode draad tussen mijn verschillende bevoegdheden loopt .

Ik dank u voor uw aandacht en wens u een interessante namiddag toe.